

Oqaasiliortut ataatsimiinnerat

**Sisamangorneq, Marsip 19-anni 2015, nal. 9.00
Oqaasileriffimmi.**

Peqataasut: *Carl Chr. Olsen, Stephen Heilmann, Karl Møller, Eva Møller Thomassen*

Erninermut atatillugu sulinngiffeqartoq: *Katti Frederiksen*

Allatsi: *Judithe Denbæk*

1) Siulittaasoq tikilluaqqusivoq, ilisimatitsissutigalugulu februaarimi Iqalunnut ataatsimiigiarsimalluni, nammineq Oqaasiliortut sinnerlugit peqataasimalluni, Pia Lyngé naalakkersuisoqarfimmit, Nuka Møller Oqaasileriffimmit, Inuk Silis Høegh filmiliaminik takutitsisimalluni (filmi: SUME), Tida Ravn tusagassiortutut, kiisalu Marianne Vaarna Nielsen eqqumiitsuliortutut peqataatinneqarsimalluni. Nunavummi naalakkersuisut assigiimmik allattaaseqalernissaq anguniarlugu ataatsimiisitsisimapput, juunimilu aalajangiiniarneq tunaartarlugu ataatsimiittoqarumaartoq siulittaasup ilisimatitsissutigaa.

2) Kingullermik ataatsimiinnermit imaqarniliaq marsip 3-anni 2015-imeersoq taamaatsillugu akuerineqarpoq.

3) Oqaasiliortunut saaffiginnissutit

a) Naasut taaguutaat Ilinniusiorfimmit:

Naasunut taaguutit Ilinniusiorfimmit siullermik saaffiginnissutaasimasut oktobarimi 2013-imi, Oqaasiliortunilu ataatsimiisutigineqaqqaartut ulloq oktobarip 9-anni 2013, aappasaanik oktobarip 8-anni 2014, pingajussaannillu oktobarip 22-anni 2014, maannalu naggataamik taaguutit kingulliit 15-it ilaqutariikkuutaanut immikkoortiternikut (bilagimi takuneqarsinnaasutut) akuerineqarlutik, tassaasut:

aks-frytle	ivissuaq nakangasulik
almindelig syre	Seernaq
bidende ranunkel	sungaartuaraq killavaartoq

engkarse	kaarsi narsaviarmiu
eng-rapgræs	ivigaq narsaviarmiu
fjeld-gulaks	ivigaq kajuartumik nooqutilik
fuglegræs	ulloriaasannguaq
kirtel-birk	avaalaqiaq unnguusalik
koralrod	isigammaasaaqqat
mangeblomstret frytle	ivissuaaraq sikkersorpalik
mælke-dueurt	qaqqorissunnguaq
salt-ensian	pilikkiusaq ¹
smalbladet kæruld	ukaliusaq tukattoq
sne-ranunkel	sungaartoq isugutammiu
treblomstret siv	ivissuaaraq pingasunik sikkersulik

b) Temperatur kalaallisut suliaassanngortinneqaqqittoq
 Ilinniusiorfimmit siullermik oktobarip 22-anni 2013
 saaffiginnissutigineqarsimasoq, apririlillu 2-anni 2014 Oqaasiliortunit
 isummerfigineqarsimasoq taaguuserneqassasorlu “issorartarfik”, aappasaanik
 isummerfigeqqullugu saaffiginnissutigineqarpoq. Saaffiginnissummut
 ilanngullugit Oqaasiliortunut ingerlateqqinneqarput 1) saaffiginnittup
 taaguummumut “temperatur”-imut naturfagip iluani qanoq isumaqarneranik
 nassuiaataa, 2) ilinniusiorfimmit ilinniartitsissutinut nassuiaatit, 3)
 nittartakkamit (bilagimi takuneqarsinnaasumit) naturfagimut tunngatillugu
 taaguummumut “temperatur”-imut nassuiaatip issuarnera imaattoq:
*”Temperaturen er en måling af den gennemsnitlige kinetiske energi af
 molekylerne i et objekt eller system og kan måles med et termometer eller et
 kalorimeter. Det er et middel til at bestemme den interne energi, der findes i
 systemet.*

¹ Ilinniusiorfimmit taaguutigitikkusunneqaralarpoq: Tunguusannguit, pissutigalugu ilaqutaat
 tassaammata Sne-ensian=Tungujortunnguit, qalipaataallu tunguusaammata
 Tunguusannguanik taaguuserusukkaluarlugit. Oqaasiliortut Pilikkiusamik
 taaguuserusunneruaat, immikkuullarissumik taaguuteqartinnissaa iluatigalugu.

Varme vs. temperatur

Bemærk, at temperatur er forskellig fra varme, selvom de to begreber er forbundet. Temperaturen er et mål for den indre energi af systemet, mens varme er et mål for, hvor energi overføres fra et system (eller kroppen) til en anden.”.

Kalaallisut taaguutitut naturfagimi atorpeqartussatut akuereqqullugu qinnutigineqartoq “temperaturi” Oqaasiliortunit akuerineqanngilaq.

Isummernermi tunngavigineqartut tassaallutik 1) *temperatur* kalaallisut taaguuteqartinneqareermat oqaasersiatut eqqunneqariaasaassappat oqaatsinik atuisunut paatsiveerussaataaginnassammat, 2) aatsaat energi-qartoqaleraangat kiassuseq pilersarmat taaguut kiassusermut nillissusermullu tunngatinneqartariaqartoq, aammattaaq Nudansk ordbogimi nassuiaatituaq tassaammat (nassuiaat 1): *”graden af varme el. kulde i et stof el. et legeme; måles i celcius, fahrenheit, reamur el. kelvin (...)”.* Tunngavilersuutit taakku tunuliaqutaralugit Oqaasiliortunit temperaturimut kalaallisut taaguusiussallugu akuerineqarpoq: *kiassusermut nillissusermut uuttuut.*

c) Ateq Ulaayu saaffiginnissutigineqaqqittoq

Ateq Ulaayu meeqqamut atsiunniarlugu qinnutigineqarsimagaluartoq, Inuit Aqqinik Akuersisartunit aammattaaq Oqaasiliortunit itigartitsissutaasimasoq Oqaasiliortunit aappasaanik isummerfigeqqullugu suliaassanngortinneqarpoq. Ateq siullermik decembarip 5-ianni 2014 biskoppeqarfimmuut saaffiginnissutaasimagaluarpoq, ulloq decembarip 29-ianni 2014 Inuit Aqqinik Akuersisartunit itigartitsissutigineqarluni, kingullermillu januaarip 12-ianni 2015 Oqaasiliortunit Inuit Aqqinik Akuersisartut itigartitsissutaat taperserlugu itigartitsissutigineqarluni. Aappasaanik Oqaasiliortunit isummerfigineqarnerani itigartitsissut allanngorneqanngilaq, qinnuteqaraluartorlu allakkanik siulittaasup atsiugaanik nassinneqassasoq aalajangertoqarluni, nassuiaatit imaattut ilanngullugit: kalaallit inuit aqqi kalaallisut allattaatsit tunngavii malillugit allanneqartassasut, aammattaaq ilisimatitsissutigineqassasoq nunani allani allattaatsit tunngavii malittussaataasarmata assersuutigalugu Danmarkimi x-i atorlugu ks atorlugu allaqqusaasartut; assersuutigineqarlunilu Saxkjøbing-imik allannagu Saksjøbing-imik allanneqaqqusaasarmat. Ilisimatitsissutitut

ilanngunneqassasoq aamma aalajangerneqarpoq Danmarkimi inuit aqqinik suliaqartut kalaallisut atsiiniartoqartillugu nunatsinni inuit aqqinik suliaqartut suleqatigisarmatigit, Inuit Aqqinik Akuersisartut aperineqartussaataallutik. Oqaasiliortuni ateq Ulaayu pillugu isummerneq una suliamik inaarutaasutut isigineqarpoq.

d) Aqqi imaluunniit taaguutaat

Saaffiginnissutigineqarpoq sorleq eqqortuunersoq: illoqarfiit, nunaqarfiit, sumiiffiit “aqqi” imaluunniit “taaguutaat”. Oqaasiliortunit nassuiaatigineqarpoq tamatigit qulaani taaneqartunut atorineqartartoq “aqqi”.

e) Ilisimatusarfimmi taaguutit

Ilisimatusarfimmi immikkoortortat taaguutaat Oqaasiliortunut saaffiginnissutigineqarput, naqqissugassallu makku taakkartorneqarput:

Ilinniartitsinerimut Ilisimatusarfik □ Ilinniartitsinermik Ilisimatusarfik

Peqqissaanermut Ilisimatusarfik □ Peqqissaanermik Ilisimatusarfik

Inuiaqatigiilerinerimut, Aningaasaqarnermut Tusagassiornermillu

Ilisimatusarfik □ Inuiaqatigiilerinermik, Aningaasaqarnermik

Tusagassiornermillu Ilisimatusarfik

Isumaginninnermi Immikkoortortaq □ Isumaginninnermut Immikkoortortaq

Kulturimut, Oqaatsinut Oqaluttuarisaanermullu Ilisimatusarfik □ Kulturimik,

Oqaatsinik Oqaluttuarisaanermillu Ilisimatusarfik

Teologimut Immikkoortortaq □ Upperisalerinerimut Immikkoortortaq

f) Operationel aamma strategisk indkøber kalaallisut

Nukissiorfimmit saaffiginnissutigineqarpoq operationel indkøber aamma strategisk indkøber kalaallisut qanoq taaguuteqarnerisut paasiniaalluni.

Sermitsiaq.ag-mi nittartakkatigit atorfinnik inuttassarsiuussinerit marluk naammattoorneqarput, taaguutillu imaattut atorineqarsimasut

nassaarineqarlutik: operationel indkøber = pisiniartarnernik ingerlatsisoq,

strategisk indkøber = pilersaaruserluni pisiniartartoq. Taaguutit nassuiaataat

nittartakkami allami nassaarineqartoq (bilagimi takuneqarsinnaasoq)

tunngavigalugu Oqaasileriffimmit saaffiginnittoq nutserinerimut

atortussaammata siunnersorneqarallarsimavoq taaguutit imaattut

atorsinnaagai: operationel indkøber = pisiortortartoq, strategisk indkøber = pisiortornissamik pilersaarusiortartoq.

Oqaasiliortullu allanngulaarlugit akueraat taaguutitut:

operationel indkøber = pisiortortoq

strategisk indkøber = pisiortornissamik iliuusissiortoq

g) Immikkoortortanut atit

Sermersuup kommunianit Isumaginninnermut, Suliffeqarnermut

Inuussutissarsiornermullu ingerlatsiviup ataani immikkoortortat kalaallisut

taaguutaat marlussuit pillugit saaffiginnittoqarpoq. Taaguutit tassaapput:

Myndighedsafdeling = Oqartussaqaarfiup immikkoortortaqaarfia, aamma

Ydelsesafdeling = Sullissivimmi immikkoortortaqaarfik. Oqaasiliortut

immikkoortortat suliaasa imarisaat tunngavigalugit naalillugit taaguutit uku akueraat:

Myndighedsafdeling = Oqartussaaffeqaarfik

Ydelsesafdeling = Pisartakkanik isumaginniffik

h) Immikkoortortaqaarfimmut atissaq

Kommuneqaarfik Sermersuumi immikkoortortaqaarfimmit

immikkoortortaqaarfiup atianik siunnersoqqullutik saaffiginnittoqarpoq.

Maannamut atertik naqqikkusullugu isummerfigeqquneqarpoq qallunaatuaa

“Kommunikation, Kultur og Tolke” kalaallisut atserneqarsimasoq

“Attaveqatigiinneq, Kulturilerineq Nutserisoqarnerlu” nutserisoqaarfimmi

eqqartueqatigeereernerminni imak taarsiullugu atserniarlunikku:

“Attaveqaqatigiinneq, Kulturilerineq Nutserinerlu”. Eqqartornerani KM-ip

eqqaavaa Namminersorlutik Oqartussat iluani immikkoortortaqaarfimmi

nammineq suliffimmini infrastruktur aamma taaguuteqartoq attaveqarneq,

taamaammat kommunikation-ip kalaallisuaa allanngorneqarpoq imak:

“atassuteqartitsineq” – taamaasillunilu Kommuneqaarfik Sermersuumi

immikkoortortaqaarfiup atia imaalerluni:

Kommunikation, Kultur og Tolke = Atassuteqartitsineq, Kulturilerineq

Nutserinerlu.

i) Grønlands Erhverv kalaallisut

Grønlands Arbejdsgiverforening-ermiut nutaamik aternaarniarlutik imak: Grønlands Erhverv, kalaallisut qanoq taaguuteqassanerlutik saaffiginnipput, GA-mi suleqatigiit iluanni imatut siunnersuuteqartoqarsimavoq: Nunatsinni Inuussutissarsiortut. Oqaasiliortut isummersornerminni eqqartorpaat “inuussutissarsiortut” tassaasinnaammata kikkulluunniit aningaasarsiortuusut, taamaammallu “inuussutissarsiutillit” inuussutissarsiuteqarnermik ingerlatsinermik isumaqarmat (qallunaatut: erhvervsdrivende) Grønlands Erhverv-imut kalaallisut taaguutissatut akueraat “Nunatsinni Inuussutissarsiutillit”.

j) Selvstyrets Centrale Personaleenhed:

Aningaasaqarnermut Sulisoqarnermullu Aqutsisoqarfimmit saaffiginnissutigineqarpoq immikkoortortaqaarfik “Selvstyrets Centrale Personaleenhed” kalaallisut taaguutissatut Oqaasiliortunut akuereqqullugu: “Namminersorlutik Oqartussat Qitiusumik Sulisoqarnermut Immikkoortortaqaarfik”. Takivallaartumik taaguuserneqannginnissaa pillugu Oqaasiliortunit akuerineqarpoq: “Sulisoqarnermut Qitiusumik Immikkoortortaq”.

k) Kisitsisit kalaallisut

Kalaallisut qanoq 100-mut kisitsisarnersut pillugu saaffiginnittoqarpoq. Oqaasiliortunit nassuiaaatigineqarpoq Europamiut kisitseriaasiat tassaasoq 10-talssystem, kalaallillu kisitseriaasiat allaanerulluni 20-talssystemiummat. 100-mut kisitsiniaraanni taamaammat inuk naallugu (20) qasseriarnarlugu taaneqaannartartoq: inuit tallimat.

4) Taasariaqartut allat.

a) Nunat aqqinut suussutsinut nalunaarsuutit decembarip 12-ianni 2014-imi Oqaasiliortunit tamakkerlugit akuerineqartut Nunat Aqqinik Aalajangiisartut allattaannut ulloq decembarip 14-ianni 2014 ingerlateqqinneqartut ajoraluartumik emailerpassuit akornanni arajutsineqarsimammata suliaq maannamut ingerlaqqissimangilaq. Nalunaarutigineqarpoq maanna nassiunneqaqqissimasut, akuerisallu tunngavigalugit ikkussorneqassasut

- b) Stephen Heilmannip eqqaavaa Radiukkut TV-kkullu aallakaatitsisarneq pillugu Inatsisartut inatsisaat nr. 2, 8. Juni 2014-imeersumi Kalaallit oqaasiisa eqqortumik atorneqarnissaannik nakkutilliisussanik pilersitsisoqarnissaanut tunngasumi Oqaasileriffimmit ilaasortassamik ataatsimik innersuussisoqarsinnaaneranik allaqqasoqarnera. Tassunga tunngatillugu Oqaasiliortut taaneqannginnerat Oqaasiliortunit ippigineqarpoq, Oqaasileriffik Oqaasiliortunik sullissisuummat. CCO-p eqqaavaa naalackersuisoqarfimmi Oqaasileriffik Oqaasiliortullu tamatigut immikkoortinneqarneq ajormata. SH nammineq inatsimmik nutserisuusimanerarpoq, misissoqqikkumavaalu qallunaatuuani tamakkiisumi qanoq allassimasoqarnersoq.
- c) Oqaasileriffimmi suleqatigiit akornanni Oqaasileriffimmi nutaamik pisortartaarnissamut atatillugu novembarip 28-ianni 2014-imi ataatsimiissimanerannit imaqarniliaq Oqaasiliortunit takujumallugu qinnutigineqartoq ulloq apriliip 2-anni 2015, naggasiullugu oqaluuserineqarpoq. SH-p aallaqqaasiutigaa ataatsimiinnermi taakkartorneqarsimasut tapersernartut, suliffeqarfiulli iluani pissutsinut akulerukkumanani. Oqaasiliortut Oqaasileriffiup avataaneersuunissai paasinartippaa, siulittaasorli oqaatsinik ilinniarsimallunilu ilisimasaliussasoq kissaatiginartillugu, Oqaasileriffimmullu qanittuunissaa pissusissamisoororalugu. CCO-p taakkartorpai ilisimasalinnik toqqaasoqassasoq, ilinniartitsisunik, taaguusersuutunik ilisimasalinnik, suliaqarfinniillu sinniisussanik. SH-p erseqqissaatigaa Naalackersuisut toqqaasuusussaammata. CCO-p ilisimatitsissutigaa Oqaasileriffik pilersinneqarnikummat Oqaasiliortunut sullissisussatut, aammattaaq ilaatigut sullitassaralugit Inuit Aqqinik Akuersisartut, aammalu Nunat Aqqinik Aalajangiisartut, suliaqarfittullu immikkut sprogteknologiimik suliallit tassaanngitsut oqaatsinik akuersisussat, kisiannili suliaqarfigisaat teknisk rådgiveritut inissisimasoq. SH-p eqqaavaa Oqaasileriffimmi sulisut akornanni ataatsimiinnermi ilaatigut eqqartorneqarsimasoq Oqaasiliortut suleriaasissaattut kissaatigineqartoq

deskriptivimik preskriptivimiunngitsoq ingerlalnissaq
ajunngilluinnartutut isigalugu, kissaatiginartillugulu Oqaasileriffimmi
oqaatsinik atuinerit allanngoriartornerinik malinnaaneq Oqaasiliortunut
apuussuinerimik kinguneqartassasoq Oqaasiliortunillu
akuerisassanngorlugit ingerlateqqinneqartassasut. Deskriptivimik
preskriptiviunngitsumillu ingerlalnissaq eqqarsaatigalugu SH-p
ajunngitsutut isigaluarlugu kukkusumik atuinerit
akueriinnarneqartassanersut apeqquserpaa. CCO-p tassunga atatillugu
eqqaasitsissutigaa Oqaasiliortut pillugit inatsimmik nalunaarummi
allaqqammat Oqaasiliortut suleriaasissartik namminneq
aalajangersinnaatitaagaat. Oqaasileriffimmi suleqatigiit akornanni
ataatsimiinnermi nunani allani suleqateqartarnerit pillugit
eqqartuisoqarsimaneranut oqaaseqaatigalugu suleqateqartarnissaq
inatsimmi allaqqammat akuleruffigineqarsinnaanngitsoq,
tunngavilersuutillu tassunga tunngasut teqqalasutut ittut ikkallutillu.
Naggasiutigalugu siulittaasup qaqippaa Oqaasiliortunut allatsip allaffia
ataatsimoorussaasumik allaffimmut immikkoorunnaarluni
nuutsinneqarsimanagera isumaqatiginagu, Oqaasiliortunut allattaaneq
suliaqarfiummat pingaarutilik, oqaloqateqartarnermillu imaqarluni allat
susassaqarfiginngisaanik imaqartunik. SH-p erseqqissaatigaa
suliffeqarfiup iluani pissutsinut akulerukkumanani. Itinerusumik
eqqartoqqinneqanngilaq.

Suussutsinut nalunaarsuutitut tunngasut poorskip kingorna Nunat Aqqinik
Aalajangiisartut suli taakkuullutik atassappata ataatsimiissutigineqarnissaat
siunniunneqarnissaat kissaatiginartinneqarpoq, suliap naammassilertornissaa
eqqarsaatigalugu.

Inussiarnersumik inuulluaqqusilluta

Carl Chr. Olsen
Siulittaasoq

Judithe Denbæk
Allatsi